DISSERTATIO JURIDICA
DE
OBLIGATIONE HEREDIS
EX
DELICTIS DEFUNCTI,
Quam
DIVINA FAVENTE GRATIA,
SUB PRÆSIDIO

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

VIRI Magnifici, Prænobilisſimi, Conſultisſimi atque Excellentisſimi

DN. HENRICI COCCEJI,
JCTI FAMIGERATISSIMI,
SERENISSIMI ATQUE POTENTISSIMI
ELECTORIS BRANDENBURGICI CONSILIARII, FACULTATIS JURIDICÆ ORDINARII,
Suſcipit
Ad Diem X. Julii An. O. R. M DC XCI.
ARNOLDUS à DUNGELEN,
VESALIA-CLIVENSI.

Demio recuſa Anno 1701.

Digitized by Google

Digitized by Google

SECTIO I.

De Principio Obligationis heredis, ubi de rebus Patrimonii noſtri agitur.

SUMMARIA.

1. *Commendatio Conſtitutionis, qua jura hominum ad heredes tranſeunt.*
2. *Horum jurium Complexum patrimonium dici, & contineri voce bonorum item* Mei, Tui, *vel* Sui.
3. *Hinc* Principium *obligationis heredis qui tenetur ad omnia, quæ ex hereditate ultra patrimonium defuncti accepit.*
4. *Conſenſus* Philoſophi, *qui intra terminos ſuos revocatur.*
5. *Accurata enumeratio rerum patrimonii cujusque, quave vel in eo ſint, vel etſi quis habeat, ultra patrimonium ſuum habere intelligatur.*

I.

Plurima perquam ſalubriter cùm inter gentes tum in primis à Romanorum Prudentibus inventa, quin & fictionibus adumbrata ſunt, ut, cùm hominem non poſſent, Jura hominis mortis rationibus eximerent, eiq; defuncto perſonam heredis, quaſi nulla morte interveniente, continuarent. Quo quidem ipſo maximum induſtriæ vitæqve ſuæ fructum homo capit, qvi ſcit jura ſuis laboribus, induſtria, majorumqve ſuorum aut amicorum beneficiis quæſita non iterum antiquæ occupatione morte vacuefieri, ſed univerſa ad heredem

ſuum, quem veluti quandam ſui imaginem præ cæteris dilexiſſe exiſtimatur, in ipſo noviſſimi ſpiritus momento, de manu in manum quaſi devolvi.

II. Iſthæc jurium omnium bonorumque noſtrorum univerſitas, quæ à defuncto in heredem morte migrat, in *XII. Tabb.* Familia dicitur. *L. 195. de V. S. tot. tit. ff. & C. Fam. erciſc.* aliàs Patrimonium, ut in *l. 1. Uſufr. ear. rer. l. 15. §. 15. Excuſat. l. 35. O. & A. l. 5. pr. de V. S. l. 72. l. de Legat. 2. l. 6. pr. & §. 2. quæ in fraud. Cred. l. 22. C. in fin. de Adminiſtr. tut. & apud Cic. 2. fam. ep. 2. & 16.* Æmil. *Prob. c. 25. §. 12.* Juſtin. *3. hiſtor. 4.* alias item in Bonis noſtris eſſe *l. 1. Uſufr. ear. rer. junct. tit. uſ. & uſufr. leg.* & hic appellatione Mei, Tui vel Sui continetur *l. 91. de V. S.* quanquam alibi vocis hujus anguſtior ſit ſignificatio *l. 9. rem. pup. ſalv.*

III. Cum igitur hoc duntaxat defuncti patrimonium, nec quicquam ampliùs morte ejus ad heredem pervenire debeat (non enim defunctus in heredem plus tranſmittere potuit, quam ipſius fuit, *l. 20. pr. acqv. rer. dom. l. 120. R. I. c. 79. de R. I. in 6.*) ſequitur, quicquid ultra patrimonium defuncti in hereditate invenitur, id cumprimis inde ſeparandum, & tanquam plus ſuo ex communi juſtitiæ natura (*pr. Inſtit. de J. & J.*) tribuendum eſſe ei, cujus id patrimonio abeſt. Ex quo ſolo omnis hæc quæſtio heredisque obligatio ducitur; heres enim hoc unico & ſolo nomine obligatur, ſi quid ad eum ex hereditate pervenit, quod non fuit in patrimonio defuncti, id enim alterius patrimonio abeſt, eique reſtituendum eſt *d. pr.*

IV. Cum hac diſciplina accuratè convenit illa Philoſophi, ſi intra terminos ſuos, quos nimiùm ille moverat,

verat, reſtituatur atque ad hanc quæſtionem de patrimonii finibus regundis reſtringatur. Quicquid enim, ait, plus ſuo quis habet, id alteri abeſt, isque ſuo minus habet, & ideò illi, quod plus eſt, aufertur, & additur ei, cui minus eſt; quod officium proportionis Arithmeticæ. Hoc juſtum ille nuncupat τὸ ἴσον *æquale*, quemadmodum & Thucydides *lib.4.Hiſtor.* (ubi ait, καὶ ἦν ἄρα μη προχωρήσῃ ἴσον ἑκαςῳ *niſi ſuum cuiq; tribuatur*) injuſtum vero, in quo eſt τὸ πλεῖον καὶ τὸ ἔλαττον, *plus & minus* ſeu τὸ ἄνισον *inæquale. lib. 5. ad Nicom. c. 6.* non hoc ſenſu, quòd aliud patrimonium alio non poſſit eſſe *majus* vel *minus*, ſed quòd in nullo poſſit eſſe plus minusve, quàm oportet; ut ipſe explicat, atque hinc *juſtum* ſeu *æquale* appellat *medium inter plus & minus* τοῦ πλείονος καὶ τοῦ ἐλάττονος τὸ ἴσον μέσον, & quidem τὸ ἴσον κατ᾽ ἀναλογίαν, *medium proportionis*; planius JCti *ſuum cujusq;*, à quo ſi recedatur, & alter plus ſuo habeat, corrigendum, ut ille loquitur, illud eſt proportione Arithmetica, ſeu, ut melius JConſulti, reſtituendum ei cui ex patrimonio ſuo id abeſt. *l.35. in pr. ff. de O. & A.*

V. Tota igitur quæſtio in eo vertitur, ut fines cujusque patrimonii, ſeu Sui, id eſt, ejus, quod meum, tuum, vel ſuum cujusque eſt, accuratè deſcribantur, eoque quod in patrimonio eſt, à pœnis diſtingvatur. Hoc verò (quod in extricatæ difficultatis eſt) ut cùm ritè tum accommodatè ad quæſtionem noſtram fiat, conſtituemus duplex patrimonium, alterum defuncti, quod ad heredem tranſit, alterum alicujus tertii, v. gr. Caji & oſtendemus, quænam ea ſint, quæ, etſi defunctus habuerit, non tamen in patrimonio defuncti, ſed Caji

fuerint. Dicimus igitur, non in defuncti, etſi forte ea habuerit ac tenuerit, ſed in Caji patrimonio fuiſſe ſequentia: (1.) Res, quarum Dominium aut jus reale Caji fuit; quod patet. (2.) Omnia commoda, quæ ex rebus Caji in hereditate inveniuntur ſine juſta cauſa. *l. 25. in fin. ff. de Act. rer. amot.* Commoda enim naturaliter rem ac patrimonium ejus ſeqvuntur unde procedunt. *l. 49. §. 1. de R. V.* Nec intereſt, an fructus ipſi ex rebus Caji, an æſtimatio ſive tantundem inveniatur apud defunctum, modò, ut JCti loqvuntur, inde factus ſit locupletior. *l. 14. de Cond. ind. & ſim.* (3.) Quicquid defunctus ex contractu, vel quaſi, Cajo debuit vel ejus æſtimatio *l. 49. l. 143. V. S.* hi enim modi ſunt, quibus naturali ratione jura commutantur, & ab uno transferuntur in alium: unde quod ex his cauſis defunctus Cajo debuit, non amplius æs defuncti fuit, ſed æs alienum, ſcil. Caji. *l. 213. §. 1. de V. S. l. 27. de Legat. 2. l. 2. §. 3. in fin. de Hered. Vend.* (4.) Huic omnino ſimile eſt quicquid ex ſententia Judicis defunctus debuit Cajo: ex ea enim non minus quàm ex contractu, jus commutatur & Cajo acquiritur. *§. fin. de Offic. jud. arg. l. 207. de R. I. &c.* Quin & (5.) quantum per delictum vel quaſi delictum defuncti Cajo ex ſuo patrimonio abeſt. Hoc enim cùm Cajus ex facto defuncti minus ſuo habeat, naturali ratione tantum detrahitur patrimonio defuncti, ut integretur patrimonium Caji *ib. 3.* Ea igitur damni quantitas è patrimonio Caji eſt, non defuncti. Secùs verò erit, quoties actio puniendi delicti vel quaſi delicti causâ duntaxat conſtituta eſt; quod ſit, quoties vel ultra ſimplum datur, vel in ſimplum à Prætore in pœnam doli: quod quale ſit, *Sect. ſeq.* tradetur.

SECT. II.

Digitized by Google

SECTIO II.
De Pœnis.

SUMMARIA.

6. Pœna Definitio.
7. Ejus duo requiſita: ubi docetur, ea quæ quis pœna nomine debet, adhuc eſſe in ipſius Patrimonio.
8. Hinc obligationem defuncti ad pœnam morte ejus extingui.
9. Quod ultra ſimplum debetur ex delicto, ſemper pœnam eſſe.
10. Ipſum ſimplum regulariter pœnam non eſſe.
11. Eſſe tamen duobus caſibus.
12. Quo ſenſu hoc ſimplum dicatur rei perſecutio, etiam cùm pœna eſt.
13. Id quod Pœna nomine debetur, non eſſe in bonis actoris, ſed jus pœna exigendæ eſſe; & quid interſit.
14. Hinc actiones pœnales heredibus reddi non in heredes.
15. Excipi vindicta & criminum perſecutiones.
16. Ne duplum, triplum, quadruplum quidem pœnam eſſe, ſi ex conventione debeatur.
17. Neque quod ex contractu debetur, etſi in pœnam doli.
18. Quid de duplo, in quod lis aliquando inficiatione creſcit.

VIdendum ergò jam è contrario, quid ſit pœna actori debita, quæ non eſt in ipſius patrimonio *th.5.n.5.* Pœna eſt quam quis ob ſuum delictum & de ſuo debet. Vocem *Delicti* quà latisſimè patet accipimus, ut & quaſi delicta & crimina comprehendat.

VII. Requiritur igitur 1. ad pœnam, ut ob delictum infligatur, quia eſt delicti æſtimatio, *l. 41. ff. de Pœn.* nec puniri naturaliter poteſt, quia nihil deliquit, ſed pœna eſſe debet ubi delictum ſeu meritum eſt. *l. 22. C. eod. 22. c. 23. de R. I. in 6. c. 1. cauſ. 24. quæſt. 3.* Ezech. 18. *verſ.* 4. *& ſequ.* quia ad hominum emendationem conſtituta eſt. *l. 20. de Pœn.* Requiritur 2. ut is, qui deliquit, de ſuo debeat, quia aliàs non ipſe punitur qui deliquit, ſed alius qui pœnam de ſuo ſolvit: pœna autem

tem non eſt, niſi ubi delictum eſt *tb. præc.* unde quod defunctus Cajo pœnæ nomine debuit, non erat in patrimonio Caji ſed defuncti, atque manifeſtè id Cajo è patrimonio ſuo non abeſſe traditur, *arg. l. 35. in pr. de O. & A.*

VIII. Hinc ſequitur, quòd obligatio defuncti ad pœnam neceſſariò morte ejus deſinat *l. 20. de Pœn.* quia non poteſt ampliùs pœna præſtari ex defuncti, qui deliquit, patrimonio, quippe quod morte deſiit ipſius eſſe; ſed jam heres de ſuo ſolveret pœnam, qui tamen non deliquit, contra *tb. 7. n. 2.*

IX. Hinc ſemper Pœna eſt, duplum, triplum, quadruplum, quod defunctus ex delicto ultra ſimplum rei Cajo ablatæ debuit, quia de ſuo eam Cajo debuit, cùm Caji patrimonium recepto ſimplo integrum fuerit. *tb.* Hic igitur nequaquam valet Philoſophia Ariſtotelis, cùm hic non ſit πλεῖον ϗ ἔλαττον, *plus & minus*, ac tamen defunctus Cajo debuerit: v. gr. ſi defunctus Cajus 100. furto abſtulit, ille quidem 100. plus ſuo, Cajus 100. minus ſuo habet, & hactenùs τὸ ἄνισον, cujus proinde ſimpli ratione admitti poteſt opera proportionis Arithmeticæ, ut centum defuncto detractis, Cajo additis, τὸ ἴσον μέσον, medium æquale reducatur. At cùm præter id ſimplum defunctus quoque duplum vel quadruplùm debuerit, id utique non debuit tanquam plus ſuo, nec propter τὸ ἴσον, ſed de ſuo in pœnam delicti.

X. Sed difficultas eſt de ipſo ſimplo, quod ex delicto defunctus debuit, an pro pœna habendum ſit? Equidem ſi res ipſa Cajo ablata apud defunctum invenitur, vel is inde locupletior eſt factùs, conſtat id pœ-

nam

nam non eſſe, quia id plus ſuo habet; *per th. 5. n. 2.* ſed quæſtio eſt de caſu, quo non eſt ex delicto locupletior factus, & tamen in ſimplum tenetur, an id pœna ſit? Quod regulariter negatur, quia id Cajo non jure abeſt facto defuncti, quo is obligabatur ad reſtitutionem; Cajus ergo minus, defunctus plus ſuo habebat. Hoc igitur ſimplum non eſt defuncti pœna, ſed in patrimonio Caji *per th. 5. n. 5.*

XI. Atq; ex hoc ipſo apparet, id aliquando ſecùs, & hoc ſimplum ſæpe tantùm pœnam eſſe, ſcil. quoties actio in ſimplum jure tantùm conſtituta eſt in pœnam doli vel delicti; tum enim non id agitur, ut hoc ſimplum illicò deſinat eſſe in bonis rei, isque videatur plus ſuo habere, ſed ut pœnam de ſuo debeat *th. 7. n. 2.* ideoq; hoc quod ut pœnam debet, manet in bonis ipſius, & actor non propriè, quod ſui patrimonii eſt, ſed pœnam tantùm exigit, inter quæ quid interſit vid. *th. 13.*

Hoc autem accidit duobus caſibus (I.) cùm jure nulla obligatio ad reparationem damni conſtituta eſt; nam nihilominus prætor, ſi dolo factum eſt, ne is maneat impunitus, actionem dare ſolet ad puniendum dolum. Talis ergo prætoria actio, etſi in ſimplum tantùm ſit, tamen ſi in pœnam doli concepta eſt, ſimplum id pœna eſt. In quam rem clariſſimi textus ſunt *in l. 9. §. fin. de Reb. auct. jud.* ubi dicitur: *Si poſſeſſionis cauſa deterior facta eſſe dicitur dolo ejus, qui in poſſeſſionem miſſus ſit, actio in eum ex dolo datur, quæ neque poſt annum neque in heredes dabitur, cùm ex delicto oriatur* POENÆq; *nomine concipiatur*: & tamen hæc actio eſt ſimpli perſecutoria ut dicitur *in l. 11. eod.* Idem in *l. 9. §. fin. Quod. falſ. tut.* his verbis traditur. *Hæ in factum actiones*

nes (quæ rei perſecutoriæ ſunt *l. 7. pr. eod.*) *in heredes non reddi Labeo ſcribit, quoniam & factum* puniunt *& in dolum concipiuntur.* Unde ſimplum diſertè POENA dicitur *in l. 12. §. 1. ſi quis omiſſ. cauſ.* Hæ igitur actiones prætoriæ in numerato habendæ ſunt, de quibus *th. 20.* (II.) In omnibus quoque actionibus ex delicto mixtis ſimplum pro pœna eſt, quia, etſi rei perſecutio ſit, ſequitur tamen rationem totius actionis, quæ ſuâ naturâ tendit ad puniendum delictum, quia ultra id, quod ablatum eſt, datur *arg. §. 9. Inſt. Leg. Aquil.* Et conſtat utique legem, quæ actionem ex delicto in duplum, triplum, vel quadruplum conſtituit, eam puniendi delicti causâ conſtituiſſe, cùm alias ultra ſimplum dari non poſſit. *th. 5. n. 5.* Unde quadruplum, cui ſimplum ineſt, totum tamen POENA dicitur *in l. 16. §. fin. Quod met. cauſ.* & hæ actiones mixtæ ſimpliciter in jure pœnales dicuntur, ut textus ſunt expreſſi *in l. 23. §. 8.* verb. *cum ſit pœnalis ff. ad L. Aquil. d. §. 9.* verb. *Pœnalem eſſe actionem. Inſt. eod. l. 111. §. 1.* verb. *quæ pœnales ſunt ex maleficio, veluti damni injuriæ, vi bonorum raptorum. ff. de R. I. §. 1. perpet. & temp. act.* ubi eadem verba. *l. 2. §. fin.* verb. *quia pœnalis actio in eos non datur, ff. de Vi bon. rapt. l. 1. §. ult.* verb. *cum ſit pœnalis ff. ne vis fiat ei &c.* quæ tamen omnes mixtæ ſunt.

XII. Dicitur tamen hoc ſimplum quoque rei perſecutio & pœnæ opponitur in *§. 16. & ſeqq. de Action. l. 4. §. ult. de Alien. jud. mut. l. 7. §. 2. Quod falſ. tut. &c.* tum comparatione dupli &c. quod non eſt rei perſecutio, ſed ſimpliciter pœna; tum quia ſimplum hoc à parte actoris retinet jus & effectum rei perſecutionis; uti quod non concurrat cumulative cum alia rei perſecu-

ſecutoria, ſed eam conſumat *l. 34. in pr. & §. fin. de Obl. & act. l. 47. §. 1. 48. l. 50. pro ſoc.* cum pœna non conſumatur *l. ult. ne quis eum qui, &c.*

XIII. Cæterum quod diximus pœnam non eſſe in patrimonio actoris, ita intelligendum, ut non id quidem, quod pœnæ nomine debetur, jus tamen pœnam petendi, ſit in bonis agentis *arg. l. 24. de V. S.* Inter quæ plurimum intereſt: qui enim pœnam tantùm exigere poteſt, ille jus ſaltem temporarium habet, quod morte rei exſtingvitur *th. 8.* Si autem res ipſa quæ apud reum eſt, in bonis actoris ſit, reus plus ſuo habet, quod non tantum ab ipſo, ſed & herede ejus repeti poteſt, quia heres tantùm acquirit patrimonium defuncti; à quo proinde quod defunctus ultra id & plus ſuo habuit, ſeparandum eſt per *th. 3. & 4.*

XIV. Hinc igitur eſt, quòd pœnæ perſecutio heredibus quidem actoris competat, at non in heredes rei: *§. 1. perpet. & temp. act.* cùm enim jus perſequendi pœnam ſit in bonis actoris, per *th. praced.* tranſit cum iis ad heredes, ad quos totum patrimonium deſcendit per *th. 2.* ſed morte rei extingvitur per *th. 8.*

XV. Excipitur vindicta, quâ injurias nobis illatas aut crimina perſequimur: quia nullo modo eſt in bonis actoris, cùm vindicta non ſit res patrimonii, ſeu bonorum per *l. 2. §. 4. Collat. bon. l. pen. in fin. Sep. viol.* ſed vel ad exiſtimationem vel ad jus publicum vindicandæ malitiæ pertineat. Unde hæ actiones & accuſationes ne heredibus quidem actoris dantur *d. §. 1. perpet. & temp. act.* Talis eſt actio *in l. 9. Relig.* & aliæ, de quibus Dd. *in d. §. 1.*

XVI. Hinc nunquam *Pœna*, quæ conventio-

nalis dicitur, vera pœna eſt, uti triplum, quadruplum, quod ex conventione ſeu evictionis nomine debetur: vel ſi quis pœnam quamcunque ſtipuletur per *theſ.* 5. *n.* 3. *l.* 56. *pr.* & *paſſim de Evict. l.* 38. §. 17. *de V. O.* §. 18. *Inutil. ſtipul.* &c. Statim igitur atque commiſſa eſt lex vel ſtipulatio, quantitas in eam deducta incipit eſſe in bonis actoris *d. th.* 5. *n.* 3.

XVII. Sed nec pœna eſt, quod propter delictum vel dolum ex contractu debetur, eadem ratione *th.* 5. *n.* 3. ubi in contractibus b fidei dolus vindicatur ex ipſo contractu *l.* 7. §. 1. *depoſ. l.* 13. §. 4. *Act. empt. l.* 7. §. 3. *dol. mal.* &c. Hinc ubi in mandato dolus commiſſus eſt, cùm actio mandati & doli concurrant *l.* 59. §. 1. *mand. junct. l.* 1. *C. eod.* ſi ſimplum petatur actione doli, erit pœna, *per th.* 11. ſi actione mandati, non erit. *th.* 5. *n.* 3. atq; ita idem ſimplum ex eodem facto negotioq; debitum & ut pœna, & ut res patrimonii noſtri peti poteſt.

XVIII. At duplum illud, quod in quibusdam cauſis ex inficiatione debetur, §. *fin. quæ quaſi ex contr.* §. 19. *de Action.* & *ibi Dd.* ratione ſimpli pœna non eſt, quoties ex contractu, v. gr. depoſito miſerabili debetur *per th.* 5. *n.* 3. *l.* 1. §. 1. *depoſ.* ſecus ſi ex delicto *d.* §. 19. *Act. d. th.* 11. ſed ratione dupli ſemper pœna eſt, quia id ex facto ſive delicto inficiationis ultra id, quod abeſt, petitur per *th.* 12. *d. l.* 1. §. 1. *l.* 18. *eod.*

SECTIO III.
De
Obligatione heredis ex delictis civilibus defuncti.

SUM-

SUMMARIA.

19. *Principium, unde dignoſcitur, quænam Actiones Civiles ex delicto in heredes dentur, quæ non.*
20. *Series Actionum quæ in heredes non dantur.*
21. *Series earum, quæ dantur etiam ex delicto.*
22. *Quid in illis mutatum ſit Jure Canonico.*
23. *Quæ ſententia Juri Gentium conveniat, Jurisne Civ. an Can.*
24. *Quænam moribus recepta ſit? ubi variatio teſtantium de praxi. Noſtris moribus Jus Civile obtinere.*

XIX.

EX his jam pleniſſimè conſtitui poteſt principium omnium obligationum heredis: Heres ſcil. obligatur ad omne id, quod in hereditate eſt, ultrà patrimonium defuncti; nunquam verò ad pœnam à defunctô debitam per *Sect. 2.* In Hereditate autem eſſe dicitur, & ſi ea ſolvendo non ſit, quia id Jus non mutat. *l. 119. V. S.*

XX. Hinc ſequitur, non dari in Heredes 1. Actiones merè pœnales ex delicto per *th. 8. §. 14.* quam certiſſimam eſſe juris Regulam traditur in *§. 1. perp. &* perſeqvuntur ex delicto dolove per *th. 11. n. 1.* uti eſt actio rerum amotarum *l. fin. C. rer. amot.* quam Prætoriàm eſſe patet ex *L. 2. C. eod.* Et facile eſt arcem illam deſtruere adverſæ ſententiæ; quod 1. abſolutè dicatur dari in heredem *l. 6. §. 4. eod.* Nam & de actione doli idem dicitur *l. 13. pr. Doli mal.* Et 2. quòd regula, quæ tradit, actiones in heredes non dari, de pœnalibus conceptâ ſit. Nam & falſum id eſt, cùm idem de rei perſecutoriis ex delicto perinde dicatur, vid. *th. 14.* & hæc quoque rei perſecutio pœna quædam eſt & dicitur, ut patet ex *d. th. 11. & 14.* Sed id magis movet, cur hæc

 actio

actio rer. amot. ſemper comparetur condictioni furtivæ, ut in *l. 6. §. 4. l. 21. §. pen. l. 26. eod.* Reſp. Quia Actio rer. amot. ex furto Uxoris datur, non inſtar actionis furti (qua nullo modo heres tenetur) ſed inſtar condictionis furtivæ: non verò quaſi per omnia ſint ſimiles. Tales porrò Actiones Prætoriæ ſunt ex Edictis, de eo, per quem factum erit, quo minus &c. *l. 1. §. 6. d. tit. de Dolo malo l. 26. d. tit.* De Alienatione Judicii mutandi cauſâ facta *l. 4. §. ult. d. tit.* Si menſor falſum modum dixerit *l. 3. §. 5. d. tit.* Quod falſo Tutore Auctore &c. *l. 9. §. 1. d. tit.* Ex Edicto, quod eſt in *l. 9. §. fin. Reb. aut. jud.* Item Interdictum, Ne vis fiat ei, &c. *l. 4. §. fin. d. tit.* Interdicta de vi *l. 1. §. fin. Vi arm.* Item quod vi aut clam *l. 15. §. 3. d. tit.* &c. 3. Non actiones ullas ex delicto mixtas ſive Prætoriæ ſint, ſive Civiles per *th. 14. n. 2. §. 1. Perp. & Tempor. Act.* de quibus *in §. 18. Action.* ubi Dd. 4. Non Actiones, quæ inficiatione in duplum creſcunt, ratione dupli *l. 1. §. 1. l. 18. depoſ.* Si verò ex delicto ſint, ne quidem ratione ſimpli *per th. 18.* 5. Non Actiones populares *l. ult. Pop. act. l. 5. §. 5. Dej. & eff.* nihil enim abeſt è patrimonio actoris *th. 3. 4.*

XXI. E contrariò ſequitur, dari, præter actiones ex Contractu vel quaſi, in heredes 1. Actiones Civiles ex Delicto rei perſecutorias *per th. 10.* quales ſunt, Condictio Furtiva *l. 9. Conf. furt.* eodemq; Jure Condictio ob turpem cauſam, *l. 5. inf. Calumn. per th. 10.* Talis ergo quoque foret Actio L. Aquil. ſi in ſimplum daretur. *§. 9. l. Aquil.* Idemque eſt in actionibus Prætoriis, quibus ex delicto ſimplum petitur, ſi non ſint conceptæ in pœnam doli: uti actio illa in factum, ſi quis inferat mortuum in locum in quem jure non poteſt.

l. 7.

l. 7. in pr. de Relig. Non obſt. *l. 2. §. 2. eod.* 2. Omnes illas Actiones ex delicto, quas retulimus *th. 20.* poſt litem conteſtatam *l. 139. pr. l. 164. R. I.* quia tum non amplius ex delicto, ſed quaſi ex contractu litis conteſtationis pœna deberi incipit, adeoque & in heredem datur. *per th. 5. n. 3.* idque indubiè uſu obtinet. Carpzov. *3. Reſp. 38. in fin* & *39. n. 13.* Atque hunc effectum placuit Imperatoribus etiam tribui nudæ judiciali conventioni, ut lite ſemel cœpta tranſeant pœnæ in heredes ac ſi lis eſſet conteſtata. *l. 33. de O. & A.* Idemque eſt ſi per reum mora fit, quò minùs conventio vel litis conteſtatio fiat *l. 10. in fin. Si quis caut.* uti judicatum refert Berlich. *2. Deciſ. 192. n. 7. & ſeq.* Hartm. Piſtor. *1. queſt. 27.* Quod & Jure Saxonico conſtitutum eſt. Schultzen. *ad §. 1. ſ. perp. & temp.* 3. Easdem actiones ex delicto, quatenus ad heredes ex delicto pervenit. *per th. 5. n. 2. d. l. un. l. 38. R. J.* vid. *textus in th. 20.* adductos. Contra heredes igitur hæ actiones degenerant in actiones in factum; quia heres non propter delictum tenetur, ſed quia plus ſuo habet *th. 3. & 4. l. 28. in fin. l. 29. Dol. mal.* Unde nec probatio delicti neceſſaria eſt, modò conſtet ad heredem aliquid ex re alterius perveniſſe, *l. 30. eod.* Sed & inde eſt, quòd ſufficit ſemel ad eum perveniſſe, quia actio in factum ſemel nata durat: Quin & in heredis hujus heredem in ſolidum tranſit *l. 17. quod met. cauſa.* cùm non ſit ex delicto, nedum delicti pœna *per d. th. 5. n. 2.* Item, ſi ſpecies quæ ad heredem pervenit, caſu periit, liberatur ſpeciei interitu, niſi locupletior factus ſit, ex regula communi *l. 18. eod. l. 91. §. 1. V. O.* quod ſecus eſt cùm actio ex delicto in heredes in ſolidum datur, tum enim heres non magis libe-

liberatur rei interitu quàm defunctus, *l. 7. §. f. Condict. furt.* Illud notum eſt, ad heredem perveniſſe videri, quod dolo fecit ne perveniret. 4. Actiones quibus dolus ex ipſo contractu vindicatur, *§. 1. perpet. & temp. act. per th. 17.* Et 5. quibus pœna ex contractu peritur *per th. 16.* Nedum 6. quibus ad ſupplementum legitimæ agitur, quia non eſt ex injuria, uti querela inoffic: ſed ex lege *th. 5. n. 5.*

XXII. Cæterum jure Can. mutatio quædam inducta eſt in iis actionibus ex delicto, quæ ne quidem ratione ſimpli in heredes dantur *th. 10.* ſtatutumque ut heredes ſaltem teneantur ad damni reſtitutionem pro viribus hereditatis, *c. ult. ſepult. c. 5. rapt. c. 3. pignor.* Et malè quidam reſpondent, *in d. c. 3.* ex contractu agi: cùm Eccleſia, quæ ibi agit, non contraxerit.

XXIII. Quæri igitur poteſt, num juris civilis an juris Canonici ſententia juri gentium conveniat? Reſp. utroque jure ſeverius eſſe videtur jus gentium, quo ſemper is, cujus facto alteri damnum datum eſt, tenetur, ſi rem ipſam non poteſt, tantundem reſtituere: eoque jam plus ſuo habet, quod proinde heredes quoque reddere tenentur, per *th. 5. n. 5.* neq; ab hac ratione abſcedere videntur, Grotius *J B. & P. lib. 2. c. 17.* Thom. *2da 2dæ quæſt. 62. paſſ.* Sed prætor, uti aliàs mitigare rigorem juris gentium ſolet, inprimis intuitu humanæ imbecillitatis, ceu oſtenditur *in Collat. Jurid. coll. 2.* ita & hic in cauſis ex quibus nulla jure civili eſt obligatio, contentus eſt dolum punire, quæ pœna ad heredes non tranſit. *th. 7. th. 14. n. 1.* Canones autem non quidem in ſolidum heredibus injungunt damni reparationem, ſed quatenus eſt in hereditate. *dict. loc.*

XXIV.

XXIV. Moribus Galliæ ſervari Jus Canonicum teſtantur Joh. Fab. §. *pœnales. n.* 7. *Act.* Papon. *de Arreſt. l. 24. tit. 11. arr. fin.* Et ita quoque judicâſſe quondam Curiam Mechlinienſem refert Chriſtian. *Vol. 2. dec. 22. n. 3. in fin.* Contrà moribus noſtris heredes quoque in ſolidum ex his delictis perinde ac ex contractibus teneri, tradunt Groenvveg. *ad tit. C. ex del. def. n. 6. & 7.* Sim. Leevv. *Cenſ. for. l. 3. c. 1.* nullo tamen allato præjudicio, ſed inepta hac ratione, quòd actionum nomina in libellis exprimi deſierint, aliisque, tam imperitè, ut tædium legenti movere queant. Cacheranus *deciſ. 152. n. 7.* in terris Imperii Jus Civile obtinere contendit, & ex eo id in Senatu Pedemontano deciſum ait *d. l. in fin.* Tanta colliſio & incertitudo eſt, ubi à jure receditur. Noſtris moribus omnino Jus civile obtinet: nam non modò Jure Saxon. conſtitutum eſt, ut ne teneatur filius ex delicto patris, niſi quatenus ad eum pervenit: vid. Georg. Schultz. *ad tit. Inſtit. de Perpet. & tempor. Actionibus ad fin.* ſed & præter Cacheranum *d. l.* id teſtantur Doctiſſ. Tulden. *ad tit. C. ex del. defunct. n. 8.* ac Brunn. *C. d. tit. n. 9.* & denique in tanta teſtimoniorum de praxi conflictu Juri Civili tutò inſiſtitur.

SECTIO IV.
De
Obligatione heredis ex criminibus defuncti.

SUMMARIA.

25. Ex criminibus heredes non teneri ad pœnam.

26. Etſi lis conteſtata fuerit.

C

27. Duo

27. Duæ Objectiones ſolvuntur; prior ex Deut. 5. v. 9.

28. Solvitur altera ex l. 5. C. Maj. & defenditur, infamia & exilii pœnas in liberos ſtatui poſſe.

29. An defendi quoque poſſit publicatio propriorum bonorum, quin & ſupplicium liberorum, & quatenus?

30. Caſus I. ubi ex criminibus heredes tenentur, ſcil. poſt ſententiam.

31. Oſtenditur heredem non teneri ex criminibus defuncti privatis, etſi lite conteſtata deceſſerit.

32. Quid moribus obtineat: ubi iterum DD. variant. Reſponſum Præſidis in Belgio.

33. Solvuntur objectiones.

34. Quid ſi ſententia appellatione ſuſpenſa fuerit? Diſt.

35. Quid de expenſis litis.

36. II. Caſus.

37. Hinc III. deducitur, quando moribus noſtris heredes teneantur ratione dupli, tripli, &c.

38. IV. Caſus.

39. Alii caſus ſingulares. Et de executione in cadavere & effigie.

XXV.

EX præmiſſis abundè conſtat, heredes non teneri ex crimine defuncti ad pœnam, ſive crimen ſit *publicum*, ſive *privatum* & *extraordinarium. l. 26. pœn. l. 22. C. eod. l. ult. ad l. Jul. Majeſt. t. t. C. ſi reus vel acc. l. un. in fin. ſi quis jus dic. per th. 8.* Cui accedit, quòd hæc pœna ne quidem ſit res patrimonii, ſed vindicta, eaq; non privata, ex qua actori acquiritur, ſed publica, ex qua fiſco *th. 15.*

XXVI. Quin nec tenentur heredes, etſi lis cum defuncto conteſtata fuerit *d. l. ult. l. 2. l. 3. & 4. l. fin. C. ſi reus vel acc. l. 6. ff. de Publ. jud.* quia litis conteſtatio in criminibus non poteſt pro quaſi contractu haberi, cùm nec poſſint privati contrahere de jure publico, ſeu de crimine, cujus vindicta & pœna ad rempublicam pertinet. *l. 27. § 4. de Pact.* &, ſi poſſet, ex eo acquiri deberet pœna partibus contrahentibus, per *l. 38. §. 17. de V. O.*

quod

quod non fit, ſed acquiritur fiſcô vel judici, qui non contraxit. Cùm igitur non poſſit deberi ex quaſi contractu, ſed maneat pœna criminis, heres teneri nequit per *th. 8.*

XXVII. Nec movet, quòd (1.) Deus minetur ſe puniturum parentes in ſobole. *Deut. 5. v. 9.* Et (2.) perduellionis pœna in liberos quoque extendatur. *l. 5. C. Majeſt.* Reſp. Non eſſe pœnam filiorum, quia ipſis non propter delictum ſuum infligitur: per *th. 6.* non magis quàm ſi aliàs homo, Deo diſponente, morte præmatura eripitur, morbis affligitur, vel à prædonibus ſpoliatur. Hæc enim beneficia fortunæ ſunt, quæ Deus ſuo jure ac lubitu dare vel auferre poteſt: ſed hæc calamitas filiorum pœna parentum eſt, qui non tam ſuo, quàm innocentium liberorum malo, cui ipſi inprimis delictis ſuis cauſam dederunt, anguntur. *th 6.*

XXVIII. Ita quoque, quantum ad *l. 5. C. Maj.* perduellium liberi extorres ac infames fieri ex aliis cauſis abſq; ratione pœnæ, poſſunt, quia dignitates & jus domicilii ſunt beneficia civitatis, quæ illa ex aliis quoque cauſis denegare poteſt, uti cùm lex illegitimê aut à vili parente (nedum perduelle) natos excludit à præmiis ac dignitatibus publicis & à juribus domicilii. Hæc igitur calamitas liberorum iterum eſt pœna parentum: unde de Lepido in rempublicam armato ait Cic. *ad Brut. ep. 12. Si damnatus eſſet, eandem calamitatem ſubirent liberi, bonis publicatis: & ita Lepidum crudelem in liberos eſſe, non legem, quæ Lepidum damnat.*

XXIX. At qui poteſt extra rationem pœnæ videri, quòd præterea iſti liberi ex *d. l. 5.* bonis ſuis propriis exuuntur, & ſuppliciis paternis digni exiſtimantur, in

quibus metuuntur exempla paterni criminis ; quin quòd aliarum Gentium legibus actu ſuppliciis mactantur, uti eam Macedonum legem refert Curt. *l. 6. c. 11.* & quòd Pœni propter Hannonis perduellionem filios ipſius omnesq; cognatos occiderunt, ne quiſquam aut ad ſcelus imitandum aut ad mortem ulciſcendam ex tam nefaria domo ſupereſſet, ut ait Juſtin. *Hiſt. 21. c. 4.* Non enim utique civitas ſubditis ſuis vitam aut dominia jure Gentium quæſita auferre poteſt, niſi in pœnam delicti, neq; ad id ſufficit ſolus delicti metus. Eſt equidem præterea quoq; jus aliquod civitatis in vitam ac bona civium ſuorum, ſcil. quatenus neceſſe eſt ad defenſionem communis patriæ, uti, quòd tenetur, etiam cum diſcrimine vitæ, hoſtem propellere, & bona ſua ad communem defenſionem contribuere: quin & uſitatum inter gentes fuit, quòd pacis obtinendæ gratiâ primarii cives obſides hoſtibus dari potuerint cum poteſtate necandi, ſi pactis non ſtaretur, vid. Alb. Gent. *l. 2. Jure belli cap. 19.* occurruntq; occiſorum exempla paſſim. Sigon. *de Occid. Imper. l. 18. p. 453. &c.* Quanquam & Scipio generoſè id more ſuo improbaverit apud Liv. *lib. 28. c. 34.* & Narſes Juſtiniani Dux, & hoſtium perfidiâ, & ſuorum adhortationibus licèt accenſus, non tamen ad obſidum Lucenſium cædem perpelli potuerit, Agath. *lib. 1. Hiſt.* Sanè ob ſolam delicti futuri ſuſpicionem metumq; in innoxios ſuppliciis graſſari, non videtur alia ratione defendi poſſe, quàm quia id, quod ex iniquo habet, ſecuritate publica penſatur. Ita quidem Cicero in eos, qui Diis eam vim tribuunt, ut, ſi quis morte ſceleris pœnas effugerit, expetantur eæ pœnæ à liberis, à nepotibus, à poſteris, ita invehitur. *O mi-*

ram æquitatem Deorum! ferret ne ulla Civitas latorem iſtiusmodi legis, ut condemnaretur filius, aut nepos, ſi Pater aut Avus deliquiſſet? Eoq; adducit autoritates Poetarum & Stoicorum. *lib. 5. de Natura Deorum in fin.* Idem tamen in prædicto exemplo Lepidi, quem perduellem judicabat, ait: *Parentem ſcelera filiorum pœnis lui acerbum quidem; at id præclarè legibus comparatum eſſe, ut caritas liberorum amiciores parentes reip. redderet. Ad Brut. Ep. 12.* Idque faciliùs admitti poteſt in ſanctione *d. l. 5.* quæ publicatione bonorum contenta, liberos non afficit ſuppliciis, ſed affici dignos tantùm judicat. Pœnorum verò Macedonumq; exempla modum omnino juſtitiæ excedunt; nec ullo modo inter exempla referri debent parricidia Antonini Basſiani, quibus in fratrem ac collegam ejusque amicos omnes ſæviit; apud Herodian. *l. 4. c. 11.* non enim id ulla juris ſpecies fuit, ſed plus quam belluina immanitas. Nec minùs impia vox Demetrii, qui occiſo per inſidias Alexandro Caſſandri filio, cauſatus eſt apud exercitum; *Scelerum ultionem, quia nequiſſet ab ipſo Caſſandro exigere, ad liberos ejus transtuliſſe.* Juſt. *l. 16. c. 1.*

XXX. Tranſeamus nunc ad modos, quibus heres ex criminibus quoque defuncti obligatur. Hi ſunt I. ſi defunctus ex crimine publico vel privato ad pœnam pecuniariam, v. gr. publicationem bonorum, ſententiâ damnatus fuerit; quia tunc illa non ex crimine, ſed ex ſententia judicis debetur: ex quo deſiit eſſe in bonis defuncti & heres plus ſuo habet. *per th. 5. n. 4.* idq; deciditur in *l. 20. accuſ. l. pen. C. ſi reus vel acc. arg. l. 20. pr. de jure Fiſc.*

XXXI. Nec dubium eſt de criminibus publi-

cis, de quibus *dd. ll.* exertè loqvuntur. Sed ex crimine privato ſeu extraordinario heredem teneri ad pœnam pecuniariam quidam putant, etſi reus pendente lite & ante ſententiam diſceſſerit. Hi vero 1. refelluntur ipſâ pœnarum naturâ & ex principio, quo tota hæc quæſtio nititur. vid. *th. 3. th. 8. th. 26.* 2. Ex *l. 6. publ. jud.* ubi defunctus jam factus fuit criminis reus, & tamen dicitur pœna extincta in quacunq; cauſa criminis. 3. Ex *l. 15. §. 3. Ad SC. Turp. l. 3. l. ult. C. ſi reus vel accuſ.* in quibus omnibus cœpta jam lis fuit, & tamen crimen qualecunque morte rei extinctum traditur niſi poſt ſententiam ſit mortuus. Fac. 4. *l. 29. pr. de Jure Fiſci.*

XXXII. Atque hæc ſententia moribus noſtris magis convenit. Gomez. *Tom. 3. Reſol. 1. num. 82.* Chriſtin. *Vol. 3. dec. 22. n. 2. & vol. 4. dec. 195. n. 10.* Carpz. *3. Reſp. 38. n. 18.* qui ita deciſum referunt. Alii verò aliter judicatum teſtantur, funeſtisſimo prorſus jurisprudentiæ noſtræ jactandi praxin more, uti Cacheran. *Deciſ. Pedem. 149. in fin.* Grivell. *Deciſ. Dol. 6. n. 10. & ſeq.* quem ſequitur Tulden. *in C. ex d. l. def. n. 6.* Marc. *Deciſ. Delphin. dec. 759.* qui ex doctrina Baldi ſtatuunt, reo poſt litem conteſtatam, etſi ante ſententiam mortuo, heredem ad pœnam teneri, modò reus (quod tamen alii inter eos non admittunt) confeſſus vel concluſum in cauſa fuerit; quaſi id æquipolleat ſententiæ: quo fictitio commento (quod benè refutat Carpz. *d. l.*) tota hujus juris ratio connexiove ſolvitur. Mævius diſtingvi vult inter pœnas confiſcationis & alias pecuniarias, non verò inter publica & privata crimina, & in id quoque judicatum adducit, *Part. 5. Deciſ. 393.* In hoc conflictu fori anno ſuperiore juxta Chriſtinæi &

Carp-

Carpzovii praxin, ceu Juri communi & rationi conformem reſpondimus.

XXXIII. Nec quicquam movet quod *d. l. 20. Accuſ.* hoc jus, criminum pœnas poſt ſententiam in heredes tranſire, reſtringat ad judicia publica. Nam JCtus ibi de ordinariis tantùm judiciis agit, ſc. de criminibus publicis & delictis privatis, uti ex voce *delictis* apparet; de extraordinariis verò nihil ſtatuit; quod & alias fieri ſolet. Nec obſcurum eſt *l. un. C. del. def.* de privatis agere. Minùs obſtat *l. 22. ad Silan.* Nam ea non huc pertinet, ſed ad *Sect. ult. th. 50.*

XXXIV. Sed, ſi ſententia appellatione ſuſpenſa ſit, an reo mortuo heres adhuc teneatur? Reſp. Si in ſententia quoque in ſpecie expreſſa eſt pœna pecuniaria, v. g. publicatio bonorum, non obſtante appellatione, pœna quoque in heredem competit, teneturque heres appellationi reſpondere, *l. 3. ſi pend. appell. l. ult. C. ſi reus vel acc. l. 9. jur. fiſc.* cœpit enim jam ex ſententia deberi, *th. 5. n. 4.* quæ ſuſpenſa tantùm eſt, non ſublata: nam poſtea confirmata retro valet. At ſi publicatio bonorum non eſt in ſententia expreſſa, ſed alia pœna corporalis, cui cohæret publicatio, uti olim ultimis ſuppliciis. *l. 7. §. fin. Qui teſt. fac.* heres, ſententiâ per appellationem ſuſpensâ, non amplius mortuo reo tenetur, *l. 3. C. ſi app. pend.* quia hæc publicatio eſt acceſſio pœnæ corporalis, quæ omnino morte exſtingvitur *l. 20. pen. l. ult. Maj.* Quid ſingulare ſit in crim Maj. v. *th. 39.*

XXXV. Idemque eſt, ſi in cauſa criminali expenſæ litis aliaq; damna adjudicata fuerint: nam, ſi eâ per appellationem ſuſpensâ reus moritur, crimine extincto durat tamen in heredem cauſa expenſarum.

l. 6.

l. 6. publ. jud. l. 78. §. 2. leg. 2. Anton. Fab. *C. ex del. def. Def. 1.* ubi idem ſtatuit, (quod & multo magis obtinet) ſi appellatio deſerta fuerit *d. tit. def. 2.*

XXXVI. (II.) Alter modus, quo ex crimine defuncti heres tenetur, eſt, ſi Reus ſibi mortem conſciverit conſcientiâ criminis, ſi crimen ſit, quod publicationem bonorum continet; nam & heres tenetur ad publicationem bonorum, perinde ac ſi defunctus damnatus eſſet. *l. pen. C. ſi Reus vel Acc.* quod confirmatur *Ord Crim. art. 135.* tum quia ſuâ conſcientiâ videtur ſuiſſe condemnatus, tum ne in poteſtate rei ſit, ſuo *αὐτοχειρίας* crimine, fiſco hoc jus intervertere,

XXXVII. Eadem ratione, qua heres tenetur ex crimine defuncti poſt ſententiam per *th. 30.* hodie moribus noſtris tenetur etiam ex delictis civilibus defuncti, quæ in duplum, triplum, quadruplum puniuntur non niſi poſt ſententiam. Cùm enim hæ pœnæ dupli &c. omnesq; pœnæ privatæ, exceptâ actione injuriarum civili, hodie ferè ſint ſublatæ Gudel. *de Jure Novo lib. 3. c. 14. §. ſed obſervandum.* Bugnon. *de LL Abrog. l. 1. c. 206.* & earum loco à judice arbitraria multa dictari poſſit, quæ fiſco acquiritur, hinc actiones, quæ ſimplum excedunt, hodie criminalibus comparantur, adeoque non poſt litis conteſtationem, ſed poſt ſententiam demum in heredes dantur *per th. 30. & ſeqq.* idque ita obtinere, teſtantur Ann. Rob. Rer. *Jud. lib. 1. c. 10. pag. 152.* Perez. *ex Del. def. in fin.* Chriſtin. *vol. 3. dec. 22. n. 2.* Carpz. *3. Reſp. 38. n. 18. ſeq. & Reſp. 39. n. 1.*

XXXVIII. (III.) Ex crimine defuncti tenetur heres ratione ejus, quod ex crimine ad eum pervenit: *per l. 12. ad L. Corn. Falſ. l. 5. pr. Calumn.* id enim pœna non eſt *th. 5. n. 2.*

XXXIX.

XXXIX. (IV.) Singulariſſimum eſt, quod ex quibusdam criminibus, etiam publicis, heres ratione pecuniæ ſeu bonorum tenetur, etſi ne lis quidem conteſtata ſit, ſc. in Criminibus (1.) Majeſtatis, etiam divinæ ſeu hæreſeos &c, odio criminis *l. 20. accuſ. l. ult. ad L. Jul. Maj. l. 4. §. 4. C. Haret.* in quo non id ſolùm ſingulare eſt, quòd publicatio bonorum ſemper poſt mortem ejus fieri adhuc poſſit; ſed &, quòd memoria poſt mortem damnari, *d. l. ult.* quin & pœnæ capitalis executio, vel in cadavere vel in effigie, ex ratione juris quoq; communis fieri, &c. (2.) Repetundarum *d. l. 20. l. 2. ad L. Jul. repet.* (3.) Peculatus *l. fin. ad L. Jul. pecul.* (4.) De reſiduis *d. l. fin.* principaliter enim hæc tria judicia ratione pecuniæ conſtituta ſunt. *d. l. fin.*

SECTIO V.

De Obligatione heredis ex delictis defuncti circa actiones in rem.

SUMMARIA.

40. Actiones in rem nec lite conteſtata in heredes dari.
41. Si quid lite pendente commiſſum eſt, ex eo teneri heredes.
42. Ex actione, quæ contra eum datur, qui dolo deſiit poſſidere, heredem non teneri.
43. Niſi lis conteſtata cum defuncto fuerit.
44. Nunquam tamen ratione ipſius rei.

XL.

EX dominio & juribus in re actiones non niſi adverſus poſſeſſores dari conſtat: unde nec in heredes competunt, niſi poſſideant. *l. 42. R. V. l. 14. de Publ. & vectig.* adeò, ut nec lite cœpta aut conteſtatâ,

 actio

actio in rem in heredes, qui non poſſident, tranſeat: *d. l. 42.* tum quia ex ea litis conteſt. quæ quaſi contractus eſt, actio tantùm perſonalis in heredes, non realis daretur, quæ quaſi ex contractu non naſcitur: tum quia tempore ſententiæ quoque damnandus poſſidere debet, *l. 27. §. 1. R. V.* Heres ergo, ſi non poſſidet damnari nequit.

XLI. At ſi quid poſt litem conteſt. facto partis committitur, ex hoc facto obligatio tantùm perſonalis producitur, quæ proinde ex hoc quaſi contractu naſci ac in heredes tranſire poteſt *d. l. 42.* Nec opus ad id eſt alia in factum actione, quia in actionibus realibus, quæ arbitrariæ ſunt, omnia quæ poſt litem conteſt. accidunt, officio judicis continentur, ut ex æquo & bono de iis arbitretur. *§. 31. Action. arg. l. 25. §. 8. de Ædil. edict.*

XLII. Cùm verò pro poſſeſſore etiam habeatur, qui dolo deſiit poſſidere, *l. 131. R. I.* utilis hinc actio datur adverſus eum, qui dolo fecit, ac ſi poſſideret. De qua quæritur, an & heres, qui non poſſidet, eâ teneatur? Quod jam deciſu facile eſt: ſi enim ante lit. conteſt. dolo poſſidere deſiit, heres non tenetur, niſi quatenus ad eum pervenit. *l. 52. R. V.* quia hæc civilis actio datur ex delicto, & in pœnam doli conſtitutum eſt, ut pro poſſeſſore eſſet, qui dolo deſiit poſſidere. *th. 11. n. 1.*

XLIII. At ſi poſt lit. conteſt. dolo poſſidere deſiit, heres ex eo tenetur in ſolidum, *d. l. 42. R. V.* (in cujus ſpecie jam actum cum defuncto poſſeſſore fuerat) quia convenitur quaſi ex contractu lit. conteſt. *per th. 5. n. 3.* Idem eſt in ſuperiore ſpecie, ſi poſſeſſor ante lit. conteſt. quidem deſiit dolo poſſidere, ſed poſt litis conteſtationem demum deceſſit *l. 27. §. 3. eod.* cœpit enim debere quaſi ex contractu per *th. 5. n. 3.*

XLIV.

XLIV. Nullo igitur horum caſuum heres ratione ipſius rei vel convenitur vel damnatur per *th. 40,* ſed tantùm ratione ejus, quod defunctus, *d. l. 42,* vel ipſe quoque heres culpâ vel dolo commiſit *l. 51, eod. arg. l. 2. in fin. Stip. Prat.*

SECTIO VI.

De

Obligatione heredis ex commiſſo mercium defuncti, vel eo quod tanquam indigno auferri debuit.

SUMMARIA.

45. *Commiſſi vox unde remisſivè,*

46. *Quid Jus commiſſi in Vectigalibus.*

47. *Heredes ex commiſſo defuncti teneri, ſi posſideant.*

48. *Alia contra eos remedia dari, etſi non posſideant.*

49. *Rejicitur ſententia eorum, qui hic litis conteſtationem deſiderant.*

50. *Heredes quoque teneri ex eo, quod defuncto tanquam indigno auferri potuit.*

51. *At ex commiſſo feudo & Emphyteuſi heredes non teneri, niſi cum defuncto lis cœpta fuerit.*

52. *Excipitur caſus, quo feudum ſine conſenſu Domini alienatur.*

53. *Rejicitur diſtinctio, an ſententia declaratoria ſequi debeat.*

XLV.

Commisſi vox, quâ ratione à ſimilitudine pugnæ (quæ committi dicitur, cùm incipit,) ducta; & quibus negotiis in jure applicata; cur item lex, ſtipulatio, pœna, conditio; non verò emptio locatio &c. cur denique edictum contra tabb. non verò

 edictum

edictum ſecundum tabb. committi dicatur, latè & diligenter Dn. Lubertus Erevvinus Iconius ex mente Præſidis expoſuit in Diſputatione ſua Inaugurali Anno 1686. Heidelbergæ habita.

XLVI. Frequens autem ejus uſus eſt in vectigalibus: in qua materia jus commiſſi intelligitur jus, quod alicui acquiritur ex violata prætereuntibus lege vectigali.

XLVII. Quæritur ergo, ſi defunctus commiſit legem Vectigalis vel fraudando vectigal, vel prætervehendo merces, prohibitas, vulgò *contrabando* &c. an ex eo heres quoq; teneatur? Reſp. Videtur quidem non teneri heres, cùm pœna ſit, & merces in bonis defuncti fuerint, qui proinde eam pœnam de ſuo, non heres, debet *th. 11.* Verùm cùm ipſæ merces commiſſæ ex Lege acquirantur fiſco, vel etiam Vectigali, hoc ipſo deſinunt eſſe in bonis rei, à quo proinde, ſi poſſidet, fiſcus, cui ipſo jure quæſitum eſt earum dominium, uti à quovis poſſeſſore, vindicare eas poteſt, per *th. 5. n. 1. l. 14. de Public. & Vectig.*

XLVIII. Dantur tamen ex hac cauſa alia quoq; remedia, quibus heres quoque conveniri poteſt, etſi non poſſideat, uti condictio furtiva, vel judicium peculatus: cùm ergo ipſo jure dominium mercium quæſitum ſit rei vectigali, furtum utique, quin peculatum committit, qui eam clam Domino ſecum aufert: quod utrumque judicium ad heredes quoque extenditur, *th. 21. & 39.* Atque hinc eſſe videtur, quod ipſum crimen vectigalis ad heredes tranſmitti dicitur in *l. 8. pr. l. 11. §. 3. Public. & Vectig.* Nec adverſatur *l. ult. § pen. eod.* quæ loquitur de pœnalibus actionibus, eodem

edicto

edicto à Prætore conceptis: uti in *l. 1. pr. l. 12. §. 1. eod.* non verò de Jure Commiſſi, quo fiſcus actione reali rem ſuam non pœnam perſequitur *d. l. 14. eod.* vel de actionibus, quæ Jure communi in heredes dantur.

XLIX. Atque ita ante aliquot annos, cùm navis multis mercibus onuſta, vectigal Electorale Palatinum Rheni fraudâſſet ac diu latuiſſet, fraudatore interim mortuo, in ſupremo Regiminis Electoralis Conſilio, adverſus heredes decreta eſt commiſſi perſecutio. Et ſanè, cùm actio ex commiſſo contra poſſeſſores detur *d. N. 14.* qui, rebus evictis, actionem contra fraudatorem ejusq; heredes ex evictione habituri eſſent, æquitati & Juri Gent. (cujus in publico vectigalium jure cum peregrinis maximè ratio habetur) conveniens eſt, ut, ſi poſſeſſores neſciantur, heredes *ἀμέσως* à fiſco conveniri poſſint.

L. His Vectigalium commiſſis vicina ſunt, quæ indignis à fiſco auferuntur, nam ea quoque ſtatim & facto ipſo fiſcus acquirit. *per l. 9. in fin.* verb. *Statim fiſco deferetur. l. 21. & paſſ. His quæ ut ind.* Unde, mortuo indigno, fiſcus res ſibi quæſitas, ab heredibus quoque, qui eas tenent, vindicare poteſt: quod & traditur *in l. 22. ad SCtum Silan. l. 9. de Jure Fiſc.* Quod proinde ſecus eſt, ſi non ipſo jure res commiſſa ſit, ſed per ſententiam demum auferenda. *l 29. §. 1. eod.*

LI. Cui quidem conſequens eſſe videtur, etſi actio perſonalis ad revocandum ex felonia feudum, vel ex culpa Emphytevſin, adverſus heredes non tranſeat, cùm pœnalis ſit & inſtar injuriarum actionis, *arg. l. 7. C de Revoc. donat.* tamen quibus caſibus ipſo Jure Feudum vel Emphytevſis committitur, actiones quoque in

in heredes & poſſeſſores dari. Verùm id ſecus eſt, quia Dominus his actionibus privatam ſuam vindictam atque injuriam perſequitur (non, ut fiſcus in ſuperioribus cauſis, publicam) atque ideo hæc perſecutio omnino ſimilis eſt actioni injuriarum, quæ nec heredi datur nec in heredes. *th. 15.* Niſi Dominus injuriam vivo delinquente ad animum revocaverit *l. 7. §. ult. in fin. C. de Revoc. donat.*

LII. Etſi igitur feudum ipſo jure committatur, huic tamen commiſſo tacitè ineſt conditio, ſi Dominus jure ſuo utatur, atque conqueſtus de injuria fuerit. Quo facto commiſſum ipſo jure Feudum, etiam mortuo delinquente, à quovis poſſeſſore vindicari poteſt; quod non poteſt, ſi Dominus ſiluerit. *dd. ll.* Quod & communiùs receptum eſt. Hartm. Piſtor. *l. 1. qu. 35. n. 9.* Roſenthal. *c. 10 concl. 40. per tot. & ibi cit.*

LIII. Sanè alienatione feudi ſine conſenſu Domini facta, hunc revocare feudum, etiam mortuo alienante, à quovis poſſeſſore poſſe indubium videtur: quia hujus feloniæ effectus perpetuò durat; cùm poſſeſſor Vaſallus non ſit, & tamen feudum teneat. Poteſt ergo utique Dominus feudum ſuum ſemper vindicare ab eo qui non jure id tenet. Roſenth. *c. 9. concl. 2.* Nihil verò ad rem facit diſtinctio Hartm. Piſtor. Roſenth. J. Clari &c. an ſententiâ declaratoriâ opus ſit an non? Nam ea jus non facit, ſed, quod eſt, declarat; & ſemper equidem neceſſaria eſt ubi poſſeſſor contradicit, etiam in ſpecie alienationis ſine conſenſu Domini factæ, ut bene ſtatuit Coppen. *lib. 2. Obſerv. 37. n. 6.*

DEO SIT GLORIA.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE